

ANY III

NÚM. 110

BARCELONA 3 OCTUBRE 1890

Olga Giannini

Fot. de M. Malorrodona

CRÓNICA

CENSURABLE y hasta repugnat es la conducta d' un mal escrit periódich local, tractantse de la mort del que fou digne al calde de Barcelona D. Francisco de P. Rius y Taulet.

Tant mereix la unánime protesta pública y en tal grau, que la demás premsa ha fet santament en atacarlo ab duresa, perque un periódich aixís, bort de tota mena de sentiments humanitaris, fa poch favor á la classe.

Enhorabona que se siga enemich d' un home per las causas que s' vulga; enhorabona que en vida se 'l ataquí ó se li fassi la contra en tots los seus actes, puig que per desgracia no p den ser los modos de pensar tallats ab lo mateix escayre; pero verdaderament es una mala acció desacreditar al home en la mort, torbarli lo son ab la mes envarinada y maligna crítica, injusta en vida y tot, pero repugnant en un ces in-eputl encare.

Rius y Taulet, apesar dels envejoses, fou un home il·lustre, un home, á qui Barcelona deu tot lo que ostenta de bó als ulls de las nacions civilizadas; un gran cap, que portá á terme ab sos pensaments grandiosos obras per l' embelliment de sa estimada ciutat nativa; un géní en resúm, que á no haverlo sorprés la mort en la flor de sa etat, hauria complert als barcelonins la reforma de la nostra Barcelona, posantla al nivell de las grandiosas capitals europeas. ¡Y are qui ho farà!

L' inmens honor de possehir un marquesat vá costar á Rius y Taulet una série de treballs titánichs, una cadena de disgustos al lluytar ab l' enveja y la crítica, per vici, de certa gent enemiga de casa. Pero triomfá, y obtingué lo que desitjava.

Figurar era sa única ambició, (y aixó es honorós) no 'l despilfarrar, com molts suposan, ni lo perdre lo que no li corresponia. Prova d' aixó es que ha mort pobre, sens deixar altre patrimoni als fills que 'ls bens de la seva inconsolable muller.

Lo roséch de tota sa carrera fou la enveja de sérs mesquins que ni en la hora de la mort s' han aturat en sa obra escandalosa; y quan l' Exposició universal, la primera d' Espanya, que va donarnos días de glória, no callären aquellas sagnantas plomas que al voler descreditar al home (particularment) descreditavan la nostra pátria, la nostra terra, als ulls del estranger que venia á visitar á un poble unit y agermanat y sols trobava entre sos fills l' enveja vers aquell á qui debían tantas glórias y benestars.

Per mal camí las ha empresas sempre l' asquerós diari, que repugna are mes que may, y avuy

lo públich ha vist en ell tots los mals sentiments y pitjor instint ab son reprobable comportament.

Pero, brams d' ase... (ja ho sab lo periódich); y com lo poble ho ha vist aixís y aixís ho ha pensat, ha fet devant lo cadavre de l' il·lustre ciutadá Rius y Taulet, una demostració de simpatia, plorant desde 'l fons del cor la mort d' un géní que dificilment podrá trovar qui 'l reemplassi tant en la política com dins lo mar d' ideas grans que sustentava per l' embelliment de Barcelona.

¡Descansi en santa pau lo gran reformador de la ciutat comtal, que 'l poble sempre 'l guardará á la memória.

DOCTOR GERONI.

¡PER DEU!

No m' amohinis Mercé
 Preguntantme ab tan afany
 Si será á fi d' aquest any
 O bé á primés del que vé
 Que efectuarém nostre enllás,
 Perque 'm sembla qu' es un cástich
 Y ja casi be 'm fa fástich
 Lo pensá en doná aquest pas.
 ¿No sabs cert qu' ets l' idol meu
 Y que si per cas podía
 Desseguit me casaría
 Per poguer está aprop teu?
 Donchs ¿per qué torná ab aixó?
 ¿Que no tens ab mi confiansa?
 Pots contá dona si 'm cansa
 Haverm ho' de fer tot jo.
 Per mi ray, si vols *mañana*
 A tot hora be 'm vindrá
 Mes t' haurás de conformá
 A morí si acás de gana
 Perque noya, á don Diné,
 No li veig fa temps la cara,
 Y per viure ara com ara,
 Com m' arreglo ni jo ho sé.
 No travallo fa sis mesos,
 No tinch roba ni calsat
 Perque ho tinch tot empenyat,
 Y estich carregat d' *inglesos*.
 ¡Be n' he tirat de mils plans!
 Més tots m' han sortit fallats;
 Sensa aixó foram casats
 Y tindriam ja noys grans.
 Pero encar qu' avuy ofega
 Mon desitj la sort impia
 Jo espero que vindrá un dia
 Que liquidaré la pega,
 Y allavors guanyant monissos
 Y anant tot de popa al vent,
 Podrém fer lo casament
 Y tots dos viurém felissos.
 Per lo tant, ves fent muxonis,
 No 'm preguntis quan será
 Que á 'n á mi aixó 'm fa posá
 D' un humor de mil dimonis,
 Quan l' ocasió siga bona
 Creu que me 'n recordaré;
 ¡Vaya quin un jo, Mercé,
 Per no pensá ab dormí ab dona.

MARANGÍ.

UN NEGOCIANT DE PRIMERA

Fragment d' una pessa inédita.—DON MATEU, SENYOR BALDIRI, RITETA

D. MATEU.— ¡Bon día y bon' hora tingau!

RITETA.— ¡Don Mateu!

Sr. BALDIRI.— ¡Quina sorpresa!
(me creya qu' era un inglés)

D. MATEU.— So trovat la porta oberta
y m' hi ficat cap endins
usant de tota franquesa.

Sr. BALDIRI.— Ja sab que pot, vosté es duenyo...

D. MATEU.— Gracias, seuré una estoneta
perque 'm trovo molt cansat
y tinch que fer diligencias
si es que vull que los negocis
me vagin ab tota regla.

Sr. BALDIRI.— Segui, segui D. Mateu.

D. MATEU.— La Ritona sempre fresca,
sempre guapa y aixerida,
es noya de moltas prendas.
¡Un bon negoci!

RITETA.— ¿Qué diu?

D. MATEU.— No dich res de mal, dispensa.
Com que per mi fer negoci
es lo millor de la terra
quan vull alabá una cosa
dich qu' es bon negoci...

RITETA.— 'M creya...

D. MATEU.— ¿Donchs cóm li vá D. Baldiri?
¿se 'ls hi dona gayre feyna
á la ploma y al cervell?

Sr. BALDIRI.— Avuy me vench la Tragedia
que so escrit últimament;
un amich meu d' infantesa
que si be es pobre, te empenyos,
fará que la puga vendre...
no tardaré molt á anarhi
á llegirla als de la empresa.

D. MATEU.— ¿Cóm s' enten que se la vént
¡no fassi semblant ximplés!
¿No veu qu' es un bon negoci
que vosté se 'l deixa perdre?
¡Ja ho crech que li comprarán!
Si no fos qu' are 'm mareijan
tants negocis, li diría
tot desseguit, per mí queda.

Sr. BALDIRI.— Oh! tinch que ferho per forsa
si no vull que la miseria
entri á casa, que ja hi truca...

D. MATEU.— Paciencia, per Deu, paciencia;
ja sab qué li vareig dir;
ja sab que li vaig prometre
fe un bon negoci ab vosté
y avuy semblant prometensa
cumplirè...

Sr. BALDIRI.— ¡Oh! D. Mateu...

D. MATEU.— Pero abans si ho vol permetrer
li explicaré 'ls meus negocis.

Sr. BALDIRI.— No cal pas...

D. MATEU.— Aném á veurer...
Comensém per las viollas
que 's lo que 'm dóna mes renda.
Fábrica montada en l' any
trenta sis, prop la Bordeta,
lo lletrero ben clá ho diu:
*Fabricación de viruellas
para bastones de canya
de D. Mateo Travereta.*
Ne faig d' aram, de llautó,
de ferro, de llauna vella,
de zinch, de níquel, d' acer
y de plata si s' hi empenyan.
Tres mil milions de viollas
despatxo cad' any...

Sr. BALDIRI.— ¡Friolera!

Si qu' estém enviollats;
á la vritat, no m' ho creya.

D. MATEU.— ¡La virolla dona molt
D. Baldiri, en eixa terra!
Are aném á lo negoci
que tinch al carre d' en Serra
sobre construcció instantánea
de panderos, ¡quanta feyna!
¡quin modo de treballar!
Londres, Paris, Inglaterra,
Xina, Mataró, Suiza,
Reus, Estats-Units y Berga,
á tot hora 'm fan pedidos;
cada punt m' envían lletras,
ja cent grosas de petits...
ja de los més grans, trescentas.
No podém donár l' abast,
no tenim prous mans per ferne;
ganancia neta cad' any
¡trenta mil duros!

Sr. BALDIRI.— ¡Apretal!

D. MATEU.— Si que li dona 'l panderol!

D. MATEU.— Es cosa que ho pot ben creurer.

Sr. BALDIRI.— ¿Ne dehuen esbotsar molts
per donarl' hi tanta feyna?

D. MATEU.— Es que tothom s' hi acostuma,
y á tot' hora 's pandereija.
A mes d' aqueixos negocis
tan productius, tinch l' empresa
de repintar tots los catres
del convent de Valldoncella.
Y amen d' aixó en perspectiva
porto al cap la gran idea
de plantar un' altra fábrica...

Sr. BALDIRI.— De qué, si es que pot saberse.

D. MATEU.— ¡D' escura dents!

Sr. BALDIRI.— ¿De marfil?

D. MATEU.— No, d' espart, que aixis més certa
es la ganancia, d' espart
un cop han servit se llensan;
los de marfil s' aprofitan
y casi be no s' en venen

Sr. BALDIRI.— ¡Quin trucha n' hi ha D. Mateu
de vosté! totas las pensa.

D. MATEU.— Si, no pensi, D. Baldiri,
já veurá com tots 'l ferran...
En demés ja sab l' estat
de tota la meva hicenda,
¿Qué li sembla? ¿está content
de mi? digui ¿'m puch permetrer
la llibertat d' entaularli
un bon negoci? ¿carrera
no li sembla que farém
vosté y yo en semblant empresa?

Sr. BALDIRI.— Prou home, prou, en quant jo,
ja estich segú de no perdre;
vosté hi posa los diners
y jo la...

D. MATEU.— Etcétera, etcétera.

Sr. BALDIRI.— Y digui, si 's pot saber,
¿de qué 'es la explotació aquesta?
¿ab qué pensa fer negoci?

D. MATEU.— ¿No veu qu' hi ha roba estesa?

Sr. BALDIRI.— (Ay carat que deu se aixó?)

D. MATEU.— Té un pare, hermosa Riteta,
molt impacient.

RITETA.— ¿Qué vol dir?

D. MATEU.— Senyores fins á la vuelta.
Me 'n vaig, quan torni ho sabrá,
¡paciencia! tot vol paciencia!

JOSEPH M.ª CODOLosa.

LA TOMASA

LA BREMA

Lo tinch molsut y sucós;
mes dols que bresca de mel;
qui me 'l tasti, ¡d' allí al cell
y sols lo vénch... als senyors.

Es actriu; 's diu Montalvo;
no guanyava cap diné,
y ara no sab lo que 's té
desde qu' imita á n' en Calvo.

—Es servida donya Doy?
—Sí.
—Li agradará molt.

La ciencia adelanta!... Lo cólera es un *bacillus* de
naturalesa desconeguda!... s' ignora lo origen y dessa-
rrollo y la curació está en problema!
—¡Oh!—¡Ah!...

MONOLECHS SOCIALS EN BOGA

I.

AHIR

H...! Aquí 'm tenen. ¿Quí m' empeta la basa? Solté, ab uns vint anys sobre, saludant hermosos días, vencent nits borrascosas, saborejant plahers... pero lleugé, molt lleugé de butxacas... es dir, de centims.

Uns moments passant revista y fent la crítica de las hermosas que asistiren al ball de la societat... *La Tentadora* ¡Quinas jóvas, Deu meu! Altres ratos passant baláns déls diners que 'm restan del día anterior ¡Ay! no se perque 'm ve aquesta suhor tan freda quan penso ab los meus gastos... Jo quan tinch pelas acostumo freqüentar los restaurants de primera... pero ¿saben que ó jo menjo per quinze ó 'l cambre no sab de contar? ¡quina vidasa! y sobre tot, quins comptes! Quan tinch dinés menjo y quan no 'n tinch... també menjo.

¿Vehuen? Fa sis ó set días que vaig rebre las 125 pesetas que 'm regalan á casa cada mes á compte del dot, y ja no 'm quedan mes qu' uns quants *perros chicos* que s' amagrexen de tristesa perque sens dupte coneixen l' estat dels meus negocis... ¿Com ho faré ara per acabar de passar lo mes? ¡Si un pogués assassinar mesos! ¡Ca, ca! jo haig de assegurar lo meu ben estar y presentarme com una persona devant la societat! Si 'm caso seré moltes cosas; de primer antavi, marit. La veritat es que tot se reduhirá en gatzara y penas que matarán la meva Layeta ¡Pobreta! No puch negar que m' estima més que al meu rival de conquistas; pero la fidelitat no es virtut per nostre sigle... Casat que fos... aixó sí, tindria de variar de conducta y consagrarme al cultiu, casi esclussiu de la sogra; además, bon génit te ella per corretjar gendres incorretjibles! Pero entre la Layeta que 's posará per mí y la meva *lúbia*, domesticaríam maco maco aquella fiera... ¡Riquesa! ¡Quina visió més espléndida! ¡Ah! Llavors si que 'm riuria dels *inglesos*, altrás visions mortificadoras que 'm perseguixen y m' abrumen. Vaja hi ha que raciocinarho. Al principi la Layeta s' escabellará y parlará de llensarse pél viaducte, de tragarse acit prusich... sulfumant... mistos; mes jo ja m' ercarrego de consolarla.

Nada, es cosa feta; dintre d' un mes tinch dona, animal y cotxe! Es l' ascens de que 's fa guanyador un empleat que no vagi may á la oficina... com jo.

II.

AVUY

VAJA ja soch casat... ¡Bona l' has feta Geroni!... Al principi del meu estat matrimonial tot eran flors y violas. Amenut sentia frasses tan dolsas y empelagosas com:

Amor meu» arreglat un poch y anem á passeig.» A taula per tot *pasto* y ab veu de mel me deya: —«No 'm fassis pessigollas; Mira que t' arrancaré los pels del bigoti» (graciosament, eh? ¡Pobre de mi! 'm creya que aquella lluna de mel havia de esser interminable. Prompte he reconegut lo meu error. Aquella sabrosa confitura s' ha florit y naturalment, te mal sabor... Avuy mateix ¡quin tiberi! La sogra rugía y se li estarrufava la melena de un modo tal que 'm pensava que anava á donar compte de la meva existencia... ¿Y per xó vaig casarme? No; aquest estat de cosas no pot continuar... Prefereixo mil vegadas las 125 pessetas mensuales, encara que no 'm durin mes que quatre horas, á aquest presiri... es la paraula, senyors meus, presiri tan *perro*...

¡Qui ho haguera dit! La Layeta, aquella que jo creya ángel de bondat, de modestia y... qué se jo cuantas cosas mes, s' ha permutat en *fúria* després de donarnos lo capellá la benedicció; com si diguessem: la patent de feros petons ¡Quina mena de cambi tan extrany! Una vegada va dirme: ¡Mira, ves á cal sabaté y portam unas polacas de pell fina!. Jo vaig anarhi y aquella mostra de bonatxona sumissió fou la primera malla de la cadena que m' apersona. De cal sabaté me vé tota la pega matrimonial ¡Ah, no 's fihin may de las apariencias! ¡Oh... hont sonaquells temps en que la Layeta no era encara una senyora y jo era un arrastrat calavera, pero alegre y libre com l' aire! ¡Y encara hi haurá qui enveji la meva sort perque tinch palco al Liceo... perque tinch cotxe que 'm mareja! La veritat es que jo no soch mes qu' un marit d' estar per casa... me manan y obeheixo com un caloyo; y si per cas en un rasgo d' indignació tracto de fe 'l sórt s' arma la de Déu es Cristo.

Pelat, la vritat, no hi vaig. Figúrinse que sempre m' acompanya un papé-moneda de 500 pessetas, pero... ¡ay de mi si intentava reduhirlo á metálich! La murria de la sogra 's pensaría que vull mantenir un batalló de... Carolinas. Bah! descansem á mitjas perque de mi no mes ne tinch la mitat. ¡Ay...! si fos possible tornaré solté ¡Oh, aquella independencia!

III.

DEMÁ

QUIN neguit d' ensá que soch viudo! Vaja, no admet dupte, jo hi nascut per ser casat. Desde que morí la meva costella y poch després la sogra, que sento un detriment que no m' esplico... ¡Tan simpátich se m' havia fet l' estat de dependencia en que vivia! Avuy, que aquí 'hont me veuen soch un apreciable viudo, una especie de solté desacreditat, ab una respectable suma de pessetas de renta, m' aburreixo qu' es una viva llástima!... per xo busco altra volta 'l matrimoni ¿Que volen ferhi? ¿No dona la papellona continuas voltas alrededor del flam d' un llum que ha de carbonisarla?...

Ahir casualment vaig veurer la Carmeta, una xicota amiga meva de tertulias y saraos quan jo era un calavera de la marca del ám, una que m'

era constant també segons deya... ¡Infelís! Jo vaig parlarli del matrimoni ab la frescura de certs individus ab la pretinguda venta del *Principal*; ella 'm contestava ab lo cor desgarrat (com que ha quedat per *tia*) y usant aquell pronóm de *vós*, que sona á las orellas del interessat lo mateix que una bofetada á la cara; tant prompte un se deixa caure en la ratera del matrimoni cambia de títol *incontinenti*: ara ja no 'm tutejan ¡Pero. senyor; ¿es posible que siga jo tant descontent?... ¡Si pogués permaneixer viu tota la vida. rientme del mon! ¡Cá. impossible! Aquest desitj de casori que 'm domina es superior á tots los meus esforços... En l' actual moment históric tinch quatre novias que m' idolatran cegament ¡be, aixó de *cegament!*... passemne revista.

La Toneta es guapa y educada, pero es íntima amiga del luxo; la María, ulls de cel y ben tallada però coneix que aspira casarse ab lo capital, no ab l' home; l' Esperansa... viu en l' esperansa de fletjar lo cor de las unsas de perruca; la Bárbara ¡ay! va tan barbarament estreta de cos ab la cotilla y tan guarnida de ridicul sas y barba-

ritats que si 'm casava ab ella, ab las sévas extravagancias y aficions bárbaras tinch por .. deixo correr; desde que soch rich no veig dona que 'm convinga... 'M fanriurer los amichs quan diuen qu' no vaig guardar tantas precaucions per carregá ab lo mort, ab la Layeta... Pero si la justificació de la meva escama s' enclou en aqueixa observació. Jo estich en que si cap nena m' estima es perque mantinch una renda capás de desarrollar un amor volcánich en qualsevol cor menesterós. Anem á filosofarho al llit... ¿Veuen? Totas las nits m' adormo sens decidir-me á res ¡Déu de Déu! ¿Estaré predestinat á casarme ab la meva cuynera? Es potser la única dona que no sént afició al meu diné; recordo que l' altre dia va tornarme trenta céntims que 'm devían caure entre 'ls llensols del llit... (*Somnia truytas...*)

*Y aquí termina el sainete
perdonad sus muchas faltas:
quan tenim felicitat
busquem arreu la desgracia.*

N. BAS Y SOCIAS

A mon car amich en Joseph Mª Bernis

AB MOTIU DE LA MORT DE SA GERMANA MERCÉ

¡Pobre Mercé! Sa cara esgroguehida
y 'ls seus ulls, com dormint, dolsament closos,
vegí demunt d' un llit... mentres plorosos
li donávan l' adeu, de despedida...

¡La hermosa Primavera de la vida
ab vosaltres passá!, tant carinyosos,.....
y al cap de díou anys, breus y ditxosos
tot just s' obrí la flor... ¡caygué marcida!

Tu feyas 'l cor fort; mes ¡ay! jo 't veyá
una llágrima als ulls, que t' abrusava,
y á pesar de que 'l cor, tambe fort feya
y á pesar de 'ls consols qu' á tú, 't donava
y de 'ls mots resignats qu' ab pausa 't deya,
no ploravan mos ulls;..... ¡mon cor plorava!

M. RIUSEC.

¡Morta!

(AL AMICH A. COLOMER)

Lo día naix: Lo Sol del mar sortintne
encés, sembla un volcá;
pressurós allunyant las negras boyras;
mostra del cel lo blau.

Lo día naix. Del Océa las onas,
lo baixell al besar,
apañeix que mormolin dolsas queixas
llits d' espuma formant.

L' aurora naix. Cansada una oreneta
ha passat rant la nau.
S' ha sentit lo batéch de sas aletas,
Primaveras buscant.

L' aurora naix. L' oreig de matinada
de perfums impregnat,
l' últim sospir recull d' una sirena
que al ser nit, en son fons guarda la mar!

B. G. RARESA.

CANTARELLAS

Qu' ets guapa, pura, feynera,
modelo d' urbanitat...
Y á mi que m' esplicas, nena,
si lo que vull jo son naps?

Si 'm deixo tota la barba
no es per estalviá 'l ralet,
es perque aixis no 'm conixin
los sastres y sabaters.

Las donas d' avuy en día
solen dur més de mil cops
la cara molt blanquinosa;
la conciencia com carbó.

L' home que roba un llonguet
lo pes de la lley li aplican;
la nena que roba un cor
no li diu res la justicia.

Per ferte un petó, nineta,
¿vols que pagui tants dinés?
¿me 'n vols fer tu una dotzena
y no 't faré pagá res?

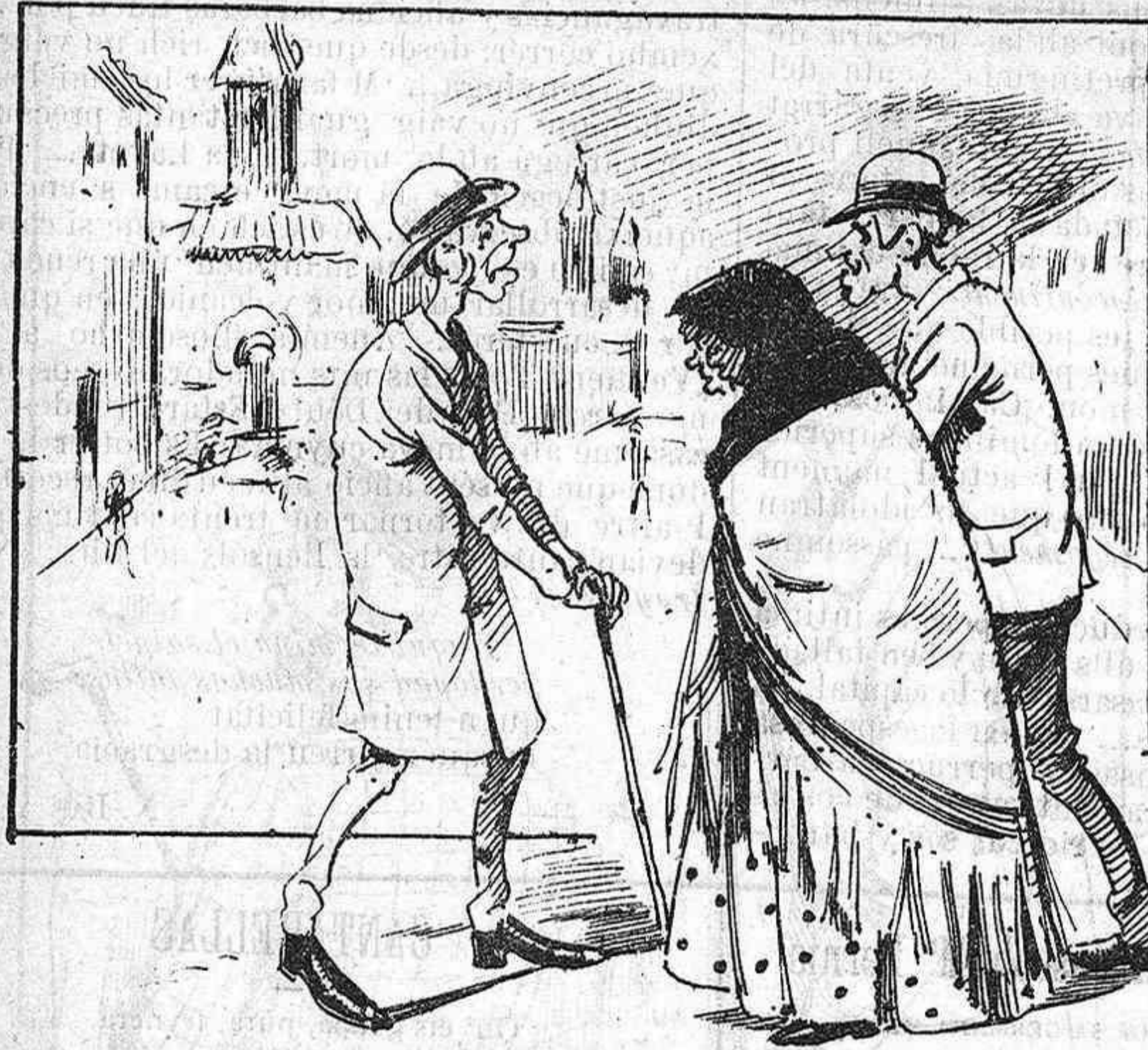
Tos ullets, rateta meva,
son dos estrelles galanas,
que encara més brillarían...
si no hi duguesis lleganyas.

EMILI REIMBAU Y PLANAS.

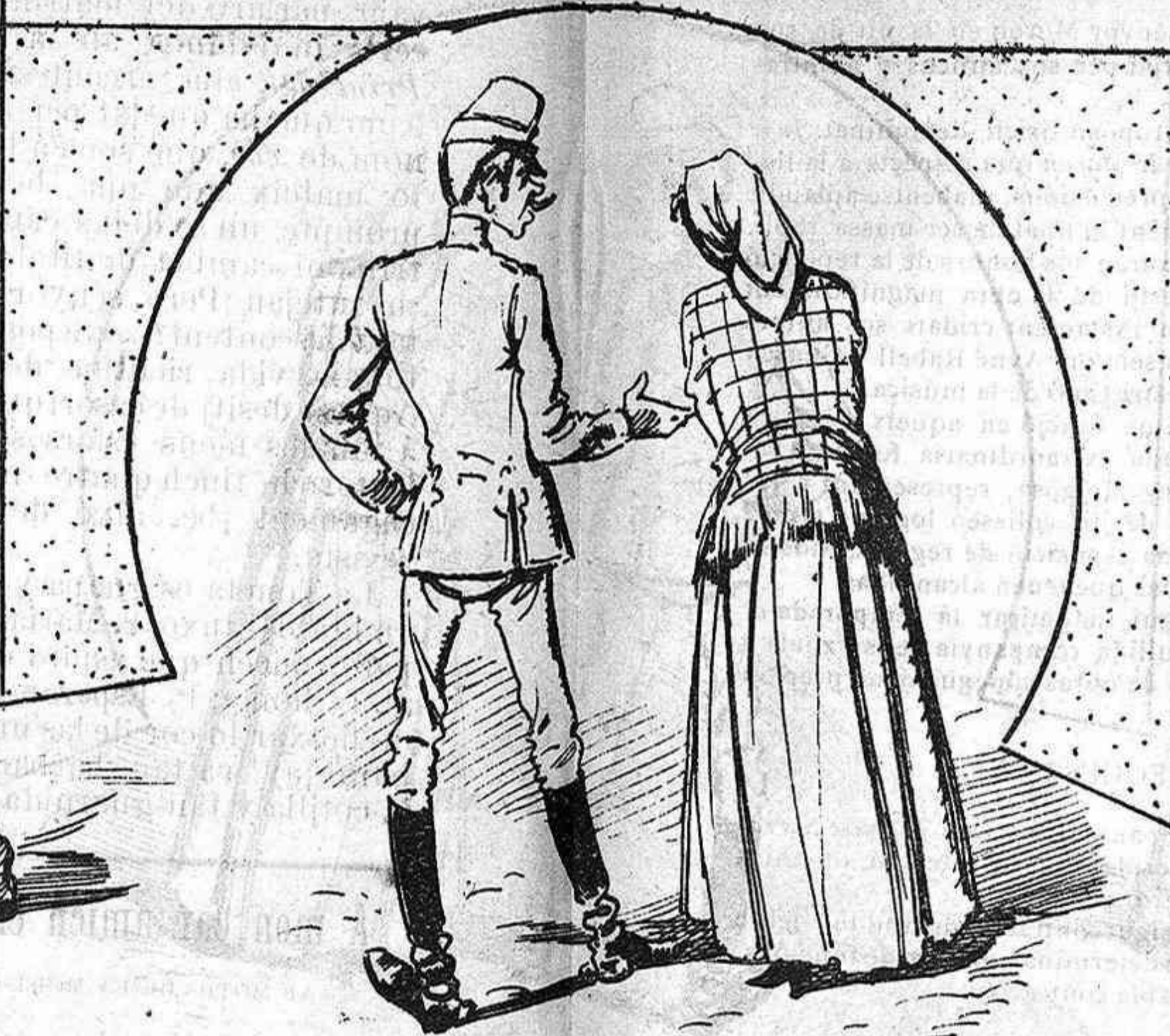
Ahir vespre vaig venir
á ferte una serenata
y de un cop de roch, ton oncle
me va aixafar la guitarra.

La carta que 'm vas donar
quan vaig aná á serví al rey,
trovantme en un cert apuro....
me va fer molt de servey.

V. SENDRA.

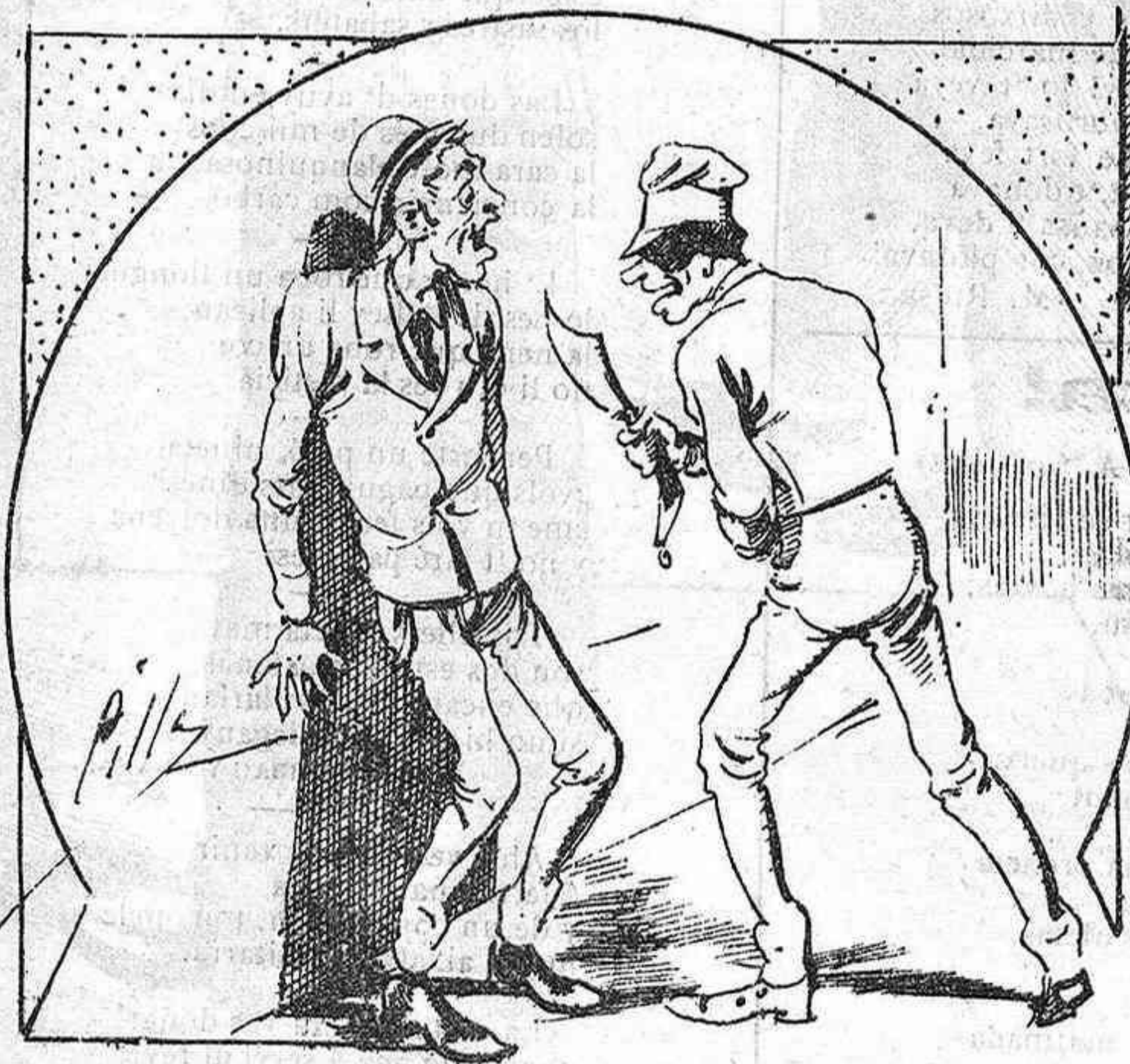
—Y donchs, senyora Mónica?
—Anem a Melilla a buscar un remey pel fel sobreixit.

—¿Vols dir qu' aniréu a Calaf?
—Zi, muget! Er meniistro ixe que no, pero er generá
ixte que zi; y er generá manda ar meniistro.

—¡Quina dona mes fastigosa!..
—Animal!, si eș ma germana.
—Dispensa, porque no m' advertias.

—Una gracia de caritat.
—¡Si senyó!

Dona jove y home vell...
no hi ha pas remey per elli

NOSTRE RETRATO

Lo de la guapíssima y reputada artista italiana Sta. Olga Giannini es lo que avuy tenim lo gust d' inclourer en nostra Galería.

Per sas excelents dots artísticas ocupa lo lloch de primera actriu jove en la companyia dramática que ab tant acert dirigeix lo Sr. Andó y qu' en forma part la eminent actriu senyora Duse.

Sens dupte, atesorant sas bellas qualitats, també ab igual categoria va distingirla l' eminent Novelli en la curta temporada que actuá en lo Teatro Lírich.

ROMEA

No més que regular éxit obtingué la joya del teatro antich, *La vida es sueño*, pus sa execució adoleixé de

falta d' ensaijos, observantse en lo tercer acte molta precipitació en casi totas las entradas de personatjes; no obstant, fou bastant aplaudit lo senyor Riutort en varias escenas de la obra.

A causa de no estar llestos alguns accesoris de decorat, ha tingut d' aplassarse l' estreno de *Lo castell y la masia* que després s' anunciá definitivament pera avuy dijous.

La setmana entrant ne parlarém degudament.

CATALUNYA

La sarzuela *Concierto Europeo* que s' estrená lo passat dissapte, obtingué bon éxit, sent llástima que los autors de la lletra deixessin solsament bosqueijat lo plan de la obra, que no es altra que los debats de las rasses germánica y llatina, pus á nostre veurer, ne podían haber tret mes resultat. Ab tot, tant per sas oportunas *pullas*, que son verdaders *xistes*, com per sa brillant versificació y mes que tot per la música que l' adorna, feu que l' éxit fos notable.

Se feren repetir casi tots los números musicals, entre ells un coro *celéstial* que acaba ab una ayrosa jota (cosina-germana de la de la obra *España*) y una preciosa sinfonía per instruments de corda, que es una de las millors joyas que posseheix lo mestre senyor Caballero.

En lo desempenyo se distingiren la senyora Alverá que recitá lo personatge de Madrit com ningú, y lo senyor Castilla que en la relació que te ab Nifú, fou menos aplaudit de lo que realment se mereixia.

Los demés artistas acompanyaren lo conjunt.

Al final foren cridats los autors, que ho son los senyors Sánchez Seña y Arenas de la lletra, y Caballero de la música, habent obtingut lo primer una ovació per trovarse accidentalment en lo teatro.

La Empresa per sa part ha montat la obra ab luxó.

Dat son franch éxit y la série de calamitats mes ó menos literarias que de molt temps 'ns venen de Madrit, creyém que hi haurá obra per bastant temps.

TÍVOLI

Un plé á vessar tingué lo senyor Morón en la nit de son benefici, sent ademés agassatjat per sos amichs y admiradors.

En dita nit s' estrená l' apropósit lírich, denominat: *Juye que te pillas el toro ó la coleta de Morón* que respecte á la lletra denotá ser escrita sense pretensions, habentse aplaudit y celebrat sos xistes, adoleixent lo final de ser massa rápit. En quant á la música mereixeren los honors de la repetició unas seguidillas, sent lo resto de la obra magníficament instrumentat. Al final foren justament cridats sos autors resultant ser nostres amichs senyors Ayné Rabell y Guasch Tombas de la lletra, y lo mestre Cotó de la música.

Dimars tingué lloch l' última funció en aqueix teatro de la companyia Cereceda ab una extraordinaria funció á benefici dels senyors Giménez y Molgosa, representant y administrador respectivament de dit colisseo logrant també una magnífica entrada y una esposició de regalos, mostra evident de las justas simpatías que tenen alcansadas.

Pera dissapte se creu pugui inaugurar la temporada d' hivern una numerosa y escullida companyia de sarzuela y altra de ball, la que ademés de obras conegudas ne prepara de gran espectacle.

CIRCO EQUESTRE

Segueix representantse la pantomima *Don Juan de Serrallonga*, que de cada día va cridant mes l' atenció, obtenint lo senyor Alegría honra y profit.

Pera major amenitat, ha sigut contractat de nou lo célebre *biciclista* senyor Arisó per un determinat número de funcions. Acertada trobém tant notable contracta.

EDEN-CONCERT

Dissapte obra sas portas ab un complet quadro francés en lo que hi figuran algunas *etolles* precedidas de molta reputació.

Ademés la transformació que ha sufert lo local colcant-lo á la altura de los primers d' aquesta capital, creyém son alicients per creurer que la próxima temporada será notable per lo públich y de profit per lo rumbós senyor Galofre. Molt ho celebrarém.

UN CÓMICH RETIRAT.

CONSELLS

Hi ha consells que desbaratan
al home més ben plantat;
consells de tal calitat
que sa vida moral matan.
Hi ha consells que fent desayre
á la fé y á la virtut
'ns deixan lo cor més brut...
que las mans d' un escombriayre.
Hi ha consells que sols pel mal
treballan ab goix sens fi,
fent de l' home un ser mesquí
ab instints d' irracional.
Hi ha consells que sens pietat
propagan qui es vil subjecte;
consells que fan més efecte
que l' aygua de *Rubinat*.
Consells, plens de picardía,
consells, sens principis certs,
consells, sens dupte més verts...
qu' els saynetes d' avuy día.
Consells qu' el pensarhi aterra;
consells roblerts de fredó...
pero á mi 'ls qu' em fan mes pó
¿saben quins son? los de guerra.
J. IGLESIAS GUIZARD.

DEVANT DE MELILLA

Podían dir que no servirían de rés...
Encara no han arriuat, ja ha comensat la matansa.

La Litografía de Ribera y Estany, s' ha trasladat al Carrer de Sant Ramón, núm. 5, en qual punt queda instalada la Direcció, Administració y Redacció del nostre Setmanari.

Llegim en *La España Artística* de Madrid de la passada setmana y en la llista d' actors qu' han d' actuar en lo Teatro de Ruzafa, los noms de D. Pere Riutort, D.ª Pilar Clemente y D. Miquel Riba.

Vaja, per lo vist aquets actors deurán acabar en Romea quan se canti lo *Tedeum* á Valencia. Are, tocant al Sr. Capdevila s' creu qu' acabi per *Sant Gayetano*.

Un accident en un tramvia eléctric va causar la mort d' alguns passatjers.

Així ho escriuhen de Florencia. Ojo! qu' ara aquí volen establir aquesta classe de locomoció.

Si acás que 'ns atrapi confessáts.

La inauguració del *Teatro Catalá* en lo de *Novedades*, tindrà lloch ab l' estreno de la comedia en tres actes: *Sogra y Nora* original del reputadíssim escritor Sr. Pin y Soler.

Ha mort D. Francisco de P. Rius y Tauler y ab ell las reformas de Barcelona y l' impuls de totas las obras públicas de la capital del principat.

Molts han censurat l' administració de dit home públich pretestant que 'l despilfarro era la fesomia de las sevas épocas administrativas.

A lo menos, si la comtesa anava ab las butxacas vuydas, no pot negarse qu' anava molt maca.

Vejám si ara la veurém espallifada y pobre.

¿Ja han vist lo² Doctor Audet?... Aquest Peral de la medicina?

Alló es un sol que tan bon punt está apagat com brillant hasta la exageració.

No fa molt que 's prohibía la venda dels seus productos y ara los periódichs 's desfan en alabansas y diu que lo consúm de las sevas píldoras es fabulós y l' import d' anuncis ascendeix á mils duros.

Ja veu senyor Baró?... Vosté que sent Director de Beneficencia casi va anaternalisar-lo.

¿En qué quedém?

L' enterro del Sr. Rius y Tauler va ser imponent; Barcelona en pes va rendir un tribut de respecte á qui tant s' havia desvetllat pera posar á Barcelona á una altura á la que jamay hauria arriuat.

No será aixís d' aquí en devant; ja pot ben contentarse ab lo que té.

S' assegura que lo fiscal qu' entén en lo crim del carrer de la *Justa* en Madrid demana la pena de mort pera la criada Claudia y dos procesats mes.

Mal any pera las raspas!

Interessant es á totas llums l' últim número del setmanari castellá *Barcelona Alegre*.

Ab l' augment de tamany ha coincidit la publicació del retrato del malaguanyat Sr. Rius y Tauler, una lámina representant lo pas del enterro per la Rambla y una xispejant descripció pera la construcció de submarinos.

En lo text hi figuran firmas dels mes notables escriptors tot lo qual ha fet que quedés, segons informes, agotada la edició.

L' enhorabona, company!

Tres senyoras son las que firman los treballs del folletí d' avuy.

Ja veuhen que aquest número hauria de valer lo doble. Y no n' abusém. Nosaltres som aixís.

A últims del present més tancarém lo folletí de poesias, pera obrirlo en lo primer número de Novembre ab una collecció de noveletas inéditas que no duptém serán del gust dels nostres lectors.

A la primera obreta deguda á la ploma del distingit literat D. Gayetá Vidal y Valenciano seguirán altras distingidíssimas firmas dels mes reputats novelistas cataláns.

Lo Sr. Vidal al veurer lo nostre desitj d' incluír en lo text de LA TOMASA una secció de literatura distingida no ha titubejat en posar á la nostra disposició la seva novela premiada, que té per títol: *La pubilla del Mas dels Salcers* la que publicarem luxosament adornada ab vinyetas degudas al llapis d' un dels nostres mellors dibuixants.

Lo Sr. Martos demana *nada menos* que se li assignin cinquanta dos districtes en las próximas eleccions.

Ja se contentará ab un bárri.

Dimecres passat *degué tenir* lloch lo enterro del infelís Joaquim Llorach, jove de 14 anys, que morí víctima segons un colega, de la agresió brutal de que fou víctima en lo que s' anomena ASILO NAVAL conegut per altres ab lo de *Ponton naval*.

La redacció de LA TOMASA s' asocia de cor al sentiment é indignació general que causá la mort d' aquell infelís. desitjant que no quedi impune tant odiosa desgracia.

Remerciem al senyor Figuerola y Aldrofeu, l' havernos remés la seva novela: *L' esca del pecat*.

La llegirém y degudament ne parlarém.

De la Font groga al Parnás es lo títol que 'ns anuncia lo senyor Codolosa pera comensar á publicar la próxima setmana una de las sevas xispejantas creacions.

Ja ho saben.

Hem vist lo Teatro de Novedats, y francament alló quedarà fet una *tassa de plata*, quin sostre! 'n Soler y Rovirosa s' ha lluhit. Hasta los espectadors dels pissos tindrán los seus salons de descans; y en los palcos las senyoras podrán lluhir fins los peuhets... ey, las que 'ls tingan bonichs.

Vaja, será un local que honrará á Barcelona.

Ara si que lo *Teatro Catalá* podrá dir que viu en un pis de cent duros al mes.

Completament reformat obrirá dissapte próxim sas portas lo tant favoregut Eden-Concert.

Entre las milloras, hi figuran cinch preciosos y monumentals quadros que s' han instalat en lo *Salon Foyer*, obra del reputat artista senyor Gomez Soler, que per la perfecció y elegancia ab que ha sabut desarrolhar los assumptos mitológichs tractats en ells, ha merescut elogis de las personas intelijents.

Las demás obras han corregut á cárrech del esmentat artista, logrant fer de dit local lo de més gust y luxós que hi haurá en nostra ciutat.

Rebi donchs lo senyor Galofre, la nostra mes cordial enhorabona per saber juntar al bon gust, lo desprendiment pecuniari.

Després de varias visitas del delegat del govern civil al Teatro Romea s' ha esfumat la Societat Cervantes que *debia* actuar en aquell teatro.

Total: una planxa!

Repichs

Hem llegit la oració funebre que dedica al malaguanyat Sr. Rius y Tauler, q. e. p. d., un diari d' aquesta localitat. Ja tothom l' ha qualificat. Lo mateix escrit es son mellor cástich.

Sembla que s' ha descobert qui feya gran negoci extranyent de la Alhambra, rajolas y altres objectes d' ornato portantho á vendrer á un antiquari de Granada.

A totes parts hi ha *Farnessos*.

Ey... aquí á Espanya.

No dirán pas los contraris del Sr. Soler que *la justicia tot s' ho menja*.

En lo que va de temporada dos solas propietats ha cobrat l' autor del *Judas*.

Aquest any no l' hi portariam pas la quarta.

Ha tingut lloch lo desafío en París entre Mr. Mendes y Mr. Perrieres, resultant los dos levement ferits.

Avuy Mr. Lavadie enviará los padrins á Mr. Lefranch.

Si los padrins dels desafíos tinguessin l' obligació també de donar la mona, l' ofici de pastisser fora en París un gran ofici.

Vaja que abiat parisien voldrá dir: llonsa.

CIRCO ROMÁ

Preciosa pantomima copia del sigle III

LOS ASSESSINS DEL ASILO

Sortirán una colla de noys y varios salvatjes ab barret de copa y guants blancs que armats de cordas planas 'ls clavarán una tunyina fins á deixarne estesos la mitat.

En un palco figuránt las autoritats hi haurá una comparsa en hont hi figurará *Neron* y altres membres del govern que s' ho mirarán ab indiferencia.

Un poble corromput no aplaudirá pero s' ho pendrá á la fresca.

Dará sí la funció ab lo juguet de moda:

QUI JEMEGA JA HA REBUT

Despres 's tirarà terra á sobre y fins á l' altra funció.

Telégramas

Lisboa 2.—3 matí.—Tranquilidat complerta; algun cap trencat, corredissas y varis vivas á la República.

París 2.—4 matí.—En un dels 13 desafíos qu' han tingut lloch avuy, Mr. Guixot ha quedat ferit d' una contusió leve en lo carpó.

Pera demá se 'n preparan 15 més.

CARCAMALE.

Coimbra 2.—7 matí.—Varis morts y ferits per 'ls carrers; la tropa fraternissant. La tranquilidat complerta.

Nova Caledonia 3.—4 matí.—Los salvatjes han castigat ab la pena del talió, á un *bandarra* qu' ha mort á latigassos á una criatura.

GALERIA DE CELEBRITATS

10 CENTIMS RETRATO

Figuran ja en aquesta celebrada galeria de retratos sobre cartulina, deguts al llápis del dibuixant especialista en aquest género, Sr. Puns suspensius, una escullida colecció en la que hi constan, entre altres las personalitats artísticas E. Mendoza Tenorio, F. Soler de Ros, J. Guerra, C. Parreño, C. Martinez, Ll. Campos, A. Rossi, E. Duse, E. Borghi-Mamo, M. Franceschini, C. Delgado, S. Alverá, A. Vico, T. Edison, J. Gayarre, F. Uetam, M. Matorrodona, J. Valero, V. Balaguer, N. Monturiol, P. Sarasate, etcétera.

Anirá: Dolors Mont, Asmarats, Staramsa. S. Casas. R.: No vagi depressa que ni ha moltas al devant De lo qu' envia anirá algo. —A. Roca: ¿Podria fer lo favor de passar per la redacció qualsevol dia de 10 á 12 matí? Li agraïrem. —Tomás Matamala: La llangonissa es tan llarga que no ha capigut en lo caixó. —Dolors Riera: La de vosté tampoch hi ha capigut. —J. Casanovas. V. Lo que 'ns remet pera l' almanach no 'ns ha agradat. Ramon Mateu. Pasi per la Redacció y parlarem. anirán los cantars quan los hi toqui. Han vingut 15 treballs més que ja dorman.

Las Reformas de Barcelona

HAN MORT (Q. E. P. D.)

Manyans, fusters, mestres de casas, vidriers, tots los representants de las arts y de la Industria en aquesta capital, l' Ornato públich y la Higiene, suplican á tots sos amichs y coneguts las tingan present á las sevas oracions, y se serveixin assistir á la Casa mortuoria «Casa gran» per desde allí portar lo cadáver á la Redacció del... *Cinisme*.

No s' invita particularment

PLATXA DE SANT BERTRAN

Es lo trevall que luego dona lo passejarshi una estona.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Es animal la primera
la segona es negació;
la tersa feta de vidre
ó de cristall y es rodó.
Ara busca ma total
y veurás si no ets musol
que 's lo verdadé apellido
d' un pastelero espanyol.

J. TROMPETA.

ANÁGRAMA

L' altre dia vaig passar
pel tot de donya Enriqueta
y un tot li vaig comprar
per valor d' una pesseta.

PEDRO BOLADERES.

TRENCA - CAPS

Adelina L. Todosco
Manresa.

Formar ab aquestas lletras lo títol d'
una sarzuela castellana.

UN IBERICH MANRESÀ.

SINONIMIA

Va dirme ahir lo meu sastre
que no hi ha ningú total
de fer tant be y tant barato
las total, com ell las fá.

FERNANDO GARCIA A.

LOGOGRIFO NUMERICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8—Carrer de Barcelona.
- 5 8 2 2 6 2 8— » »
- 8 2 6 4 8 7— » »
- 5 3 2 6 7— » »
- 5 6 2 8— » »
- 7 3 7—Un número.
- 1 3—Carrer de Barcelona.
- 4—Consonant.
- 1 8—Aliment.
- 5 8 1—Part del cos.
- 8 7 6 7—Carrer de Barcelona.
- 5 8 7 1 6— » »
- 5 8 2 8 7 8— » »
- 1 3 7 8 2 2 8—En las aulas.
- 2 6 5 8 7 6 4 7—Carrer de Barcelona.

PEP GALLEDÀ.

GEROGLIFICH

X A
V I
L L L L
I P O
E E E E
I I

J. CASADEVALL MULLERAS

MUDANSA

Total; total á un total.

—;Negre!

—;Y donchs, animal?

F. CARRERAS.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada.—O-ca.

Anagrama.—Marti-Mitra.

Cuadrat numérich.—

3	5	9	2	7
5	2	7	9	3
7	9	5	3	2
9	3	2	7	5
2	7	3	5	9

Mudansa.—Lola-Olla.

Trenca-caps.—Batalla de Reinas.

Logogrifo Numérich.—Marcelino.

Geroglífich.—Com mes Iglesias mes capellans.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI

Preus de suscripció:

Espanya y Portugal, trimestre.	1'50 pias.
Cuba y Puerto Rico id.	2 "
Extranger id.	2'50 "

NOTA—Tota reclamació podrá dirigitse á la Administració y Redacció del periódich, carrer de Sant Ramón, n.º 5. LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

L.º Barcelonesa, S. Ramón, 5.—Barña.